РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вторак 23-го жовтня 1917. Ч. 125. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, October 23, 1917. No. 125.

МОСКВА ОСІДКОМ РОС. ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Отворене провізоричного російського парляменту. -- Авксентієв вибраний президентом.

Опорожнене пристани, Ревель. - Німці здобули острови Моон і Даґо. - 5.000 полонених.

ДВА НІМЕЦЬКІ КОРАБЛІ ЗАТОПИЛИ В ОДНІЙ БИТВІ 2 ВОЄННІ І 10 ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ.

В РОСІЇ.

—o—

Москва осідком російського правительства.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОГРАД, 19. жовтня. — **Москва, старинна столиця Расії, буде знова осідком правительства.**

Поминаючи небезпеку, яка грозить Петроградови з причини успіху німецької фльоти в російськім заливі, через що місто найшло ся впрост серед воєнної полоси, сю зміну приняли радо маючі і консервативні елементи, бо Москву вважають більше російську ніж Петроград і правительство буде меньше стояти під впливом радикальних і крайних проводирів, яким зроблено закид, що вони працюють в інтересі Німеччини.

„Хоч ще не назначено точного реченця, воно станеть ся в найблизшій будучности, — сказав Кішкін, міністер публичної помочи, заповідаючи в розмові з кореспондентом „Біржевих Ведомостий" намір правительства щодо перенесеня свого осідку. — **Від тепер ніхто не одержить дозволу їхати в Москву, хиба що їде в інтересі парвильства,** — додав він. — **Намірене перенесене переводить ся в департаментах правительства вже від довшого часу,** та що його повинно переводити ся постепенно.

Оповіщене про недалеке перенесене правительства не викликало серед населеня жадного переполоху. **Загалом говорячи, революційні і демократичні партії, а передівсім крайні елементи, противлять ся перенесеню.**

Початок перенесеня правительства до Москви назначено на день 25. жовтня, в котрім то дни меньші департаменти будуть перенесені. Однак властиве правительство не буде правдоподібно перенесене перед днем 15. падолиста.

Бюра правительства будуть містили ся в Кремли.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Правительство займе один з будинків в старинній столиці, Кремли.

Тимчасова Рада, як сподіють ся, відбуде завтра засідане в Петрограді, а відтак перенесеть ся до Москви.

Правительство находить ся в такімсамім положеню, що й правительство французьке, коли воно в першім році війни перенесло ся до Бордо. Урядове проголошене сього наміру має відбути ся на першім засіданю Тимчасової Ради.

У Москві шукаєть ся за поміщенем для парляменту, як також для дипльоматичних тіл.

25. жовтня перенесене осідку правительства до Москви.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОГРАД, 20. жовтня. — Премієр Керенський, котрий, як се було урядово подане, знова удав ся на боєвий фронт, зложив вчера на засіданю кабінету звіт зі своєї останньої візити на боєвім фронті і з розмов з головним командантом північного фронту. **Головним предметом нарад було опорожнене Петрограду.** Премієр висказав гадку, що опорожнене не є пекуче

Большевики протестують проти перенесеня правительства до Москви.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Центральний комітет роб. і салд. депутатів протестують проти перенесеня осідку правительства до Москви.

Комітет заявив, що він не пійде за правительством, але позістане в Петрограді враз з революційним пролетаріятом аж до послідної хвилї.

Отворене провізоричного парляменту. — „Сила не зломить Росію", заявив Керенський.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОГРАД, 20. жовтня. — **Премієр Керенський при отвореню засіданя російського провізоричного парляменту** (Тимчасової Ради), **яке відбуло ся в Маринськім театрі, виголосив огнисту бесіду, в котрій заявив:**

„Росія хоче мира справедливого, але ми ніколи не склонимо своїх голов перед силою".

Сю заяву гучно оплескували члени всіх політичних партій. Дальше заявив він:

„Ми мусимо бороти ся лише в обороні вітчини".

Лївиця-большевики лиш часом оплескували. Богато членів, між ними кількох кадетів, було неприсутних. Льожі для посла американського і послів инших союзних держав зарезервовано по лївій стороні.

У своїй бесіді премієр Керенський висказав ся з великим признанем про хоробрість російських моряків, але заявив, що сього не може сказати про сухопутну армію Росії.

Авксентієв вибраний президентом.

По промові премієр передав президію в руки Катерини Брешковської „бабушки революції", яко найстаршого члена в тимчасовім парляменті. Її яко тимчасового президента повитано гучними оплесками. По промові візвала вона збори до вибору президента.

Більшостию 288 голосів зістав вибраний Авксентієв, голова екзекутивного комітету ради селянських депутатів.

Брешковська заявила, **що нарід повинен бути паном землї, яку він управляє. Лише розвязане земельного питаня, заявила вона, може відвернути від держави небезпечну боротьбу.** І тому, коли рада републики сердечно бажає помогти державі, мусить полагодити се питане з вимогами російської історії і, додала вона, „нехай російські поодинокі кляси не противлять ся такому полагодженю".

Авксентієв, приймаючи вибір, заявив, що рада републики візьме без сумніву під розвагу справу заключеня демократичного мира на підставі нового розвою народів, але через якийсь час Росія не може залишити оборони держави, в котрім то напрямі повинні бути звернені майже всі зусиля кождого горожанина.

Троцький і большевики опустили засідане.

По виборі урядників, виголосив промову до зібраних Лев Троцький, президент центрального екз. комітету петроградської ради роб. і салд. депутатів. **В острий спосіб напав він на правительство, представляючи його яко невідповідальне і зневажаючи членів буржуазії, які через свої поведеня — заявив він — є причиною заворушень серед селян, що вони причинили ся до зросту неладу, який принесла війна, і старають ся звести на манівці установчі збори.**

Большевики, — заявив він — **не можуть працювати з таким правительством ані з таким провізоричним парляментом.**

„Я, — додав він — **іду сказати робітникам, жовнірам і селянам, що революція і нарід є в небезпеці".**

З окликами в честь демократичного мира і установчих зборів всі большевики опустили салю. Прочі члени кликали за ними: „Щасливої вам дороги!"

—o—

Мирова програма центрального комітету роб. і салд. депутатів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПЕТРОГРАД, 21. жовтня. — Російська мирова програма, уложена центральним екз. комітетом рад роб. і салд. депутатів у формі інструкцій для Скобелева, бувшого міністра праці, а теперішного відпоручника на конференцію в Парижи, складаеть ся з отсих 15 головних точок:

1. Опорожнене Німцями Росії і автономія для Польщі, Литви і провінцій лотиських.

2. Автономія турецької Вірменії.

3. Полагоджене справи Альзації і Льотаринґії при помочи плебіциту. Голосоване має бути переведене місцевими цивільними властями по відступленю всіх військ обох воюючих сторін.

4. Відбудоване Бельґії і її давних границь і відшкодоване за її втрати з міжнародного фонду.

5. Відбудоване Сербії і Чорногори з подібним відшкодованем. Сербія має одержати доступ до Адрійського моря. Босна і Герцеґовина має одержати автономію.

6. Спірні балканські землї мають одержати провізоричну автономію, а відтак справу порішить плебісцит.

7. Румунія має бути відбудована у її давних границях під услівем, що Добруджа одержить автономію а Жиди рівні права з другими.

8. Автономія для італійських земель в Австрії має слїдувати по переведеню голосованя.

9. Звернене Німеччині її кольоній.

10, Відбудоване Греції і Персії.

11. Зневтралізоване водних доріг, між тими також каналів, Суез і Панама. Свобода мореплавби для торговельних кораблів. Знесене права топити підчас війни торговельні кораблї.

12. Всі воюючі мають зречи ся контрибуцій і відшкодовань в якійнебудь формі, але гроші, видані на удержане полонених і всі контрибуції, наложені підчас війни, мають бути звернені.

13. Торговельні договори не можуть мати за підставу мирові договори. Кожда держава може ділати тут незавимсимо щодо своєї торговельної політики, але всі держави мають заявити ся проти економічної бльокади по війнї.

14. Услівя мира мають бути уложені на мировій конференції, яка має складати ся з делеґатів, вибраних народом і потверджених парляментом. Дипльомати не сьміють заключати тайних договорів.

15. Постепенне розоружене на суші і на мори та впроваджене не-військової системи.

Німці займили остров Моон і взяли 5.000 полонених.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

БЕРЛІН, 19. жовтня (через Лондон). — **Урядово доносять, що на острові Моон, в риґськім заливі, полонено два російські полки піхоти, які числили разом 5.000 жовнірів.**

Звіт ґенерального штабу звучить:

„На східнім фронті: Під командою ґен. Есторфа наші війска, переправивши ся в човнах через залив, через таму на західне побереже острова Моон, перевели скорий наступ проти російських військ. Неприятель ставив опір, але його переможено і в полудне цілий остров находив ся в наших руках.

„Два російські полки піхоти, разом 5.000 людий, взято в полон. Воєнна добича, забрана на островах, Еезель і **Моон, є велика. Один член дивізійного штабу і трох членів зі штабу бриґади попали в наші руки.**

„Ескадри нашої фльоти, які маневрують дооколо острова Моон, звели кілька разів битву з кораблями неприятеля. Російський корабель „Слава" почав горіти від наших стрілів, а опісля потонув між островом Моон а напюоти положеного острова Шільдав. Наші військові і морські літаки подавали добрі інформації про місце побуту сил неприятеля, як на суші так і на мори. Вони атакували кілька разів успішно неприятеля, уживаючи при тім бомб і машинових крісів".

Опорожнене пристани, Ревель.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Часописи подають урядове оповіщене, **що опорожнене воєнної пристани, Ревель, над Балтійським морем при візді до фінського заливу, розпочало ся.**

Школи в місті Ревель зістали закриті. Мешканців міста перевозять в глиб Росії.

Місто Ревель числить около 65.000 населеня і є віддалений 200 миль на полудневий захід від Петрограду. Воно є стацією воєнної фльоти і разом в Гельзінґфорсом і Ганґом на північнім побережу фінського заливу стереже візду до заливу. Висаджене німецьких військ на побережу Естонії загрозило би містови зі заду.

Корабель „Слава" затоплений власною залогою.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Не меньше ніж 10 німецьких дреднотів найновійшого типу „Кайзер" і „Кеніґ", 10 кружляків, 50 великих торпедовців і 8 до 10 підводних лодок брало участь у воєнних операціях на мори, доносять з Петрограду.

Після донесеня російського міністра війни корабель „Слава" зістав затоплений його власною залогою, не будучя всилї цофати ся з прочими кораблями.

Головна російська балтійська фльота, яка находить ся за великими підмінованими полями фінського заливу, є головним предметом дальших воєнних операцій німецької фльоти поза водами риґського заливу.

Опорожнене Ревалю підносить значіне і відповідальність Гельзінґфорсу, Віборґу і Кронштаду, яко заборол проти дальшого наступу німецьких кораблів в напрямі столиці, але головний обовязок оборони столиці спочиває в руках фльоти.

Російська фльота не може виступити до отвертої боротьби з німецькою.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Російська балтійська фльота зовсім не може виступити до отвертої боротьби з Німцями в риґськім заливі, не позбуваючи ся відповідальности за оборону фінського заливу, — заявив князь Капніст, член російської адміралиції.

„Німці, — сказав він — перевели висаджене війск на острові Езель при помочи 12 транспортових кораблів під охороною 12 воєнних кораблів ріжних типів, 5 кружляків, великого числа кораблів помічних і 30 торпедовців. **Було річею неможливою, щоби наша діла фльота вийшла проти ворога, не позбавляючи себе відповідальности за охорону фінського заливу".**

Князь наводить битву коло Ютляндії яко примір, що в тім случаю не можна було уживати з успіхом підводних лодок. Він додав, що Німці уживали тихсамих війск, якими здобули остров Езель, також до нападу на остров Даґо. Се вказує, що вони старали ся перевести воєнні операції як найменьшими силами.

Цїли наступу німецької фльоти на Балтійськім мори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Урядовий звіт каже, що німецькі воєнні операції ясно вказують на те, що **„неприятель постановив за всяку ціну знищити нашу силу на мори, яка боронить сеї околиці".**

Переведене воєнних операцій російською фльотою підчас великої битви в середу і при инших нагодах показало, що воно є ліпше ніж сього загально сподівано ся, з виїмком під одним важним зглядом. А іменно роблено дуже мало ужитку з торпедовців, а зовсім не було чути про підводні лодки. Беручи на увагу, що сї води є переповнені островами, тому ужите того рода воєнних кораблів повинно було бути дуже успішне.

У воєнних операціях на Балтійськім мори мають Німці правдоподібно чотири цїли:

1. Заняти Ревель і приготовити наперед висунені становища до наступу на Петроград в слідуючім році.

2. Увільнити фльоту від політичних впливів і його залогу від нарікань.

3. Піддати огню повстаню у Фінляндії і в сей спосіб забезпечити собі нову дорогу до наступу на Петроград.

4. Приневолити, коли се можливо, Росію до заключеня окремого мира.

Шкідлива аґітація серед армії знова змагаеть ся.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Черемісов, командант північного російського фронту, видав розказ, в якім виступає проти аґітації, котра ширить ся поміж жовнірами північної армії.

Він тверджує, **що аґітатори розсівають поголоски, що всі жовніри мають бути в означенім дни готові, аби покинути окопи.**

Про трудність у заведеню карности в армії сьвідчить увільнене від кари 80 гренадієрів, які свого часу були збунтували ся підчас наступу неприятеля на Тернопіль. Отсе вказує, що суд, який видав увільняючий засуд, складав ся з большевиків або був тероризований.

(Продовжене на стороні 3-ій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

З біжучої хвилі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

В 21-шім артикулї про Росію, поміщенім у нюйорській „Івнінґ Мейл" (з 19. жовтня) Рета Чайлд Дор, яка повернула недавно з Росії, пише про Україну отсе:

Дійсна боротьба Керенського минувшого літа була з Україною, де основано дійсне правительство. Україна — се величезна територія в полудневій Росії. Вона простягаєть ся до полудново-західної Сибіри, а на полудни до Чорного моря. Одеса є її першорядною пристанию, а крім неї є ще много визначних міст. Київ є одним з найбільших. Україну, як її називають в Росії, замешкує майже 35,000.000 населеня.

Нарід не є московським, стисло говорячи. Він є славянським, але має свою власну мову, літературу, культуру. Московським підданим був він майже 300 літ.

Україна є одноцільним краєм, і є дуже богатою. Вона є тепер богатою під оглядом управи ріллї. Овочі з України є найліпшими в Росії, а винниці достарчають винограду на найліпші вина. Росія була би дуже бідною без сього краю.

В червни Українська (Центральна) Рада, або місцевий сойм, голосувала за основанєм республики, за приверненєм давної мови і звичаїв і відлучила ся цілковито від російської імперії. Натомісць основано в дійсности провізоричне правительство.

Деякі визначнійші члени Ради радили, щоби Україна остала ся в імперії яко федеративна держава з цілковитою автономією, і сю пропозицію принято вкінци.

В половині червня в Києві відбув ся конґрес українських армій, на якім рішено, що полудневі і полудново західні армії мають бути цілком сформовані з Українців. Коли би се стало ся, то Рада буде всилї диктувати всякі услівя тимчасовому російському правительству.

Вдійсности так і стало. Військова рада в Одесі вислала до провізоричного російського правительства повідомленє, що як українським жовнірам не позволить ся формувати їх власні полки, то не вишлеть ся на фронт анї одного українського жовніра. Сформовано українські реґіменти, деякі з них в Петроградї, а звуки національного гимну „Ще не вмерла Україна" було чути на улицях. Їх вигравали військові орхестри і співали жовніри.

Керенський з поспіхом поїхав до Одеси, Києва і инших міст України. Він взяв зі собою Терещенка, міністра заграничних справ, і одного або двох инших міністрів, і вони зійшли ся на розмову з новим провізоричним правительством (України).

В результаті Керенський цілком уступив, признавши українське тимчасове правительство, хоч і неформально, і підписав, що Україна має бути окремою державою.

*

Отсе вже не перший раз приходить ся нам стрічати, що в заграничній пресі, а з окрема в американській, представляєть ся часто українську справу в неправдивім осьвітленю. Щоби сьому зарадити заходить конечна потреба, щоби Українці спростовували сї всякі неправдиві вісти в американській пресі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

В суботу (20. жовтня) у Відни почала ся конференція австрійської соціялїстичної партії. Конфернцію отворив секретар партії Скарэт, підносячи значінє і вплив російської революції та робітничі маси. Ухвалено одноголосно резолюцію, висловлюючи симпатії для д-ра Фридриха Адлера, який убив австрійського премієра, ґрафа Штірка, за що відсиджує тепер 18-лїтну кару в арешті.

Промовляла також нані Профт, яко лідер ґрупи, яка репрезентує погляди подібні до поглядів незавесимих соціялїстів у німеччині. Вона заявила, що її ґрупа буде голосувати проти австрійського буджету і всіх воєнних позичок.

XIV. ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА РОЗПОЧАЛА СЯ.

Вчера (22. жовтня) о годині 1-шій пополудни розпочала ся в Гарісбурґу, Па., XIV. Головна конвенція У. Н. Союза. В нарадах бере участь загалом 118 делеґатів, які заступають 151 відділів У. Н. Союза, і 19 головних урядників.

Конвенційні збори отворив головний предсідатель У. Н. Союза, Дмитро Капітула. Понизше подаємо зміст його промови:

Сьвітла Конвенціє! Високоповажані Делеґати і Делеґатки У. Н. Союза!

Отсе припала мені знова честь повитати Високоповажаних Делеґатів і Делеґатки яко учасників XIV. Головної Конвенції У. Н. Союза.

Витаю Вас яко мужів довіря і яко представників тисячів наших членів, які є згуртовані під прапором нашої дорогої орґанізації, У. Н. Союза.

Заки приступимо до самих нарад в справах нашої орґанізації, є нашим обовязком пригадати собі, що ми пережили і переживаємо хвилї найбільшої історичної події, що ми жиємо в часах великої всесьвітної війни.

Вже попередна XIII. конвенція нашої орґанізації припала на час великої війни. Ніхто тоді не думав, що й слїдуючу конвенцію прийдеть ся нам відбувати ще серед сильнійшого гуку гармат, ще серед страшнійшої братовбийчої різнї.

Доба від попередної XIII. конвенції в Бофало до теперішної в Гарісбурґ — се час великої сьвітової війни, час великих нещасть і великої руїни.

І нашому народови принесла війна велике знищенє. Але вона принесла українському народови також і щастє, **бо освободила Україну з довгої царської неволї.**

Війна прискорила російську революцію. Тяжке положенє Росії з приводу війни дало революції могучу силу і славну побіду.

Через цілу сю трилїтну воєнну добу також й американські Українці переживали долю й недолю своєї давної вітчини, далеко за морем.

Все, що боліло наших братів у старім краю, відчували й ми тут, а найбільше боліло нас те, що зносини зі старим краєм були щораз більше утруднені, поки не зістали майже зовсім перервані.

За той час майже цілковитого відокремленя від рідного краю американські Українці мусїли жити немов своїм власним житєм, але все і передівсїм памятали про рідний край, на який спала страшна воєнна руїна.

Американські Українці мусїли провадити свою політику, визначити свій політичний шлях.

Від початку війни аж до вибуху революції в Росії політика американських Українців була рішучо проти-російська, значить, була проти царської самодержавної Росії, яка всїми силами стреміла до знищеня українського народу.

Ся політика проявила ся ще яркійше, коли царська Росія наїхала на Галичину, Буковину і угорську Русь та зачала ті наші краї нищити і московщити.

Тоді американські Українці голосно ставали в обороні своїх прав, які наш нарід здобув собі працею і боротьбою в Австрії.

Се називано мильно австрофільством, але се було самообороною і самоохороною перед руїною, яку несла нашому народови армія тодішної ще царської Росії.

Настрій серед американських Українців, а також і їх полїтика змінили ся аж минувшої осени, коли то дня 5-го падолиста 1916 р. принесли телеґрами урядову вістку, що два цісарі, німецький і австрійський, підписали проклямацію, в якій обіцяли самоетійну Польщу, а для Галичини заповіли відокремленє і польську автономію.

Наш нарід знає добре, що значить польська автономія: се значить польська неволя для українського народу в Галичині. Та неволя, яку Українці терпіли і терплять від Поляків, коли Галичина є ще коронним краєм Австрії, — по відокремленю стала би далеко страшнійшою.

Ся проклямація цісарів викликала велике обуренє не лише серед наших земляків в Галичині, але й тут серед українських іміґрантів. І таксамо як там, так і тут піднесено рішучі протести проти замаху на права нашого народу.

Опісля австрійське правительство развраз відкладало переведене в житє цїсарського письма, не хотячи собі зражувати Українців, але холодний настрій нашого народу супроти Австрії вже не змінив ся.

А коли прийшов великий день, день 15-го марта сього року, в котрім упала царська власть в Росії, а настала воля, серця американських Українців зрадїли і звернули ся до вільного Києва. З Києва прийшла до нас надія і віра на велику, і красшу будучність нашої вітчини.

Тепер вже меньше страшні нам стремлїня наших ворогів, але й про них ми не можемо забувати. Як би не було, є обовязком Українців не тільки в старім краю, але й тут, пильнувати, аби наша Галичина і Буковина не впали під польську неволю.

Ми не можемо згодити ся, аби цісарі чи їх уряди самовільно господарили нашим народом.

Нашою засадою мусить бути та, яку проголосив наш президент Вілсон в сенаті, дня 22-го січня 1917 р. — **що правительство має бути з волї народу і що жадне правительство не має права передавати власновільно народу з одної держави до другої,** але про належанє його до якоїсь держави **має рішати сам нарід.**

З виступленєм Злучених Держав до війни змінили ся також воєнні цїли воюючих держав. Коли з початку війни воюючі держави мали цїли заборчі, нині ведеть ся боротьба **о сьвітову демократію.**

Ми віримо, що наша нова вітчина, Злучені Держави, виступаючи в обороні загальної демократії і самовизначеня всїх народів, допоможе також до цілковитого освободженя українського народу.

Ми віримо, що при помочи Злучених Держав всї українські землї будуть злучені разом і будуть становити вольну державу в сїмї вольних держав сьвіта.

Я з певностию можу сказати, що цілий український нарід, не лише тут, але і на Україні, є за Злученими Державами. Ми всї серцем і душею стоїмо з нашим президентом Вілсоном не лише тому, що богато з нас є горожанами сеї вільної землї або хоче ними позістати, — але й тому, бо ідеали, за які воюють Злучені Держави, є нашими ідеалами, ідеалами цілого українського народу.

Ми таксамо хочемо, щоби на сьвіті запанувала демократія; щоби всі народи були свобідні і повноправні; щоби всякі справи полагоджувано справедливо і через взаїмне порозуминє, а не війною. Ми також є за мирним розвитком народів, а за знесенєм сталого війска.

Тому я певний, що я вискажу желаня Вас усїх, Панове Делеґати і Пані Делеґатки, а також і цілого українського загалу на свобідній землї Вашінґтона, коли піднесу оклик:

Нехай жиють Злучені Держави!

Нехай побідить ідея правдивої демократії!

Нехай жиє вільна Україна!

* * *

В сю радісну хвилю, коли по всїх усюдах лунає клич свобідної України, не вільно забувати нам однак на тих нещасних земляків у старім рідним краю, які впали жертвою страшної війни, які потерпіли для народної справи. Сотки тисячів наших братів і сестер опинило ся серед голоду і холоду, — для тих ми обовязані нести матеріяльну поміч і доложити всїх наших старань, щоби їх недолю і терпіня по можности облекшити. Сотки тисячів наложило головою — тим належить ся вічна память в нашім народї. Не всилї вичислити всїх борців, які спочили в останних трох лїтах, бо число їх безконечно велике. Але згадаю тут лише імена людий загально звісних з праці для добра нашого народу. Не діждав ся свобідної України її великий будівничий, Іван Франко, не діждав ся її його товариш Михайло Павлик, не діждали ся її: Кость Паньковський, Володимир Шухевич, епископ Чехович і прочі. Не діждали ся її сотки тисячів молодих героїв, які лягли буйними головами на поли битви. Не діждали ся вільної України сотки тисячів жінок і дітий, які лягли передчасно в сиру могилу серед страшних злиднїв війни яко жертви невмолимої долї.

Память їх нехай жиє серед нашого народу по вічні часи!

* * *

Отвираючи нинішну XIV. з ряду головну конвенцію, висловлюю надію, що й наради будуть вести ся розумно, статочно і поважно, відповідно до великої хвилї, яку переживає тепер цілий український нарід.

У Ваші руки, Високоповажані Делеґати і Делеґатки, складаю нині дотеперішний уряд і долю нашої найдорожшої орґанізації.

Обовязком Високоповажаних Делеґатів і Делеґаток буде повести наради так, щоби вони вийшли на користь нашої орґанізації і на користь загалу членів У. Н. Союза.

Сила, слава і ціла будучність нашої орґанізації спочиває тепер у Ваших руках.

У. Н. Союз займає нині перше місце між всїми українськими орґанізаціями в Злучених Державах. Тисячі вдів і сиріт найшли в нїм поміч. Десятки тисяч долярів складають У. Н. Союз і його члени на народні і просьвітні цїли. У. Н. Союз був доси на еміґрації головним осередком цілого нашого народного житя.

Дай Боже, щоби У. Н. Союз позістав і надальше найсильнійшою українською кріпостию на вільній землї Вашінґтона.

Воскресене нашого народу нехай буде провідною гадкою у наших нарадах.

Нехай жиє Український Народний Союз!

Вже воскресла Україна!

По скінченю промови головний предсідатель, Дмитро Капітула, покликав дел. **Константина Кирчова** на предсідателя головної конвенції, а делеґатів, **Івана Лазорчика і Івана Париляка,** на містопредсідателїв.

Місця конвенційних секретарів займили делеґати, **Теод. Яворський і Стефан Калакука.**

ПРОПОВІДЬ

о. Володимира Сполїтакевича, виголошена в католицькій катедрі в місті Гарісбург, Па., підчас Служби Божої з нагоди скликаня XIV. головної конвенції У. Н. Союза дня 22. жовтня 1917 р.

„И сіе вѣдяще время, яко часъ уже намъ отъ сна востати: Нынѣ бо ближайшее намъ спасеніе, нежели егда вѣровахомъ. Нощь убо прейде, а день приближися, отложимъ убо дѣла темная, и облечемся во оружіе свѣта. Яко во дни, благообразно да ходимъ, не козлогласованіи и піянствы, не любодѣяніи и студодѣяніи, не рвеніемъ и завистію: Но облецитеся Господемъ нашимъ Іисусъ Христомъ" (Ко Римляномъ XIII, 11—14). „Після часу пізнати, що саме тепер наспіла година, щоб ми пробудили ся зі сну. Тепер бо година спасеня нашого близша, ніж ми самі вірили. Ніч бо вже минула, а день настає; томуж то відкиньмо на бік всякі темні дїла, а зоружім ся ясною збруєю. Йдім чесно вперед, як серед білого дня, не серед сварнї і похміля, не серед негодяйства і нечести, не серед ненависти і зависти, але з думкою про Господа нашого Ісуса Христа".

Дорогі Братя і Сестри!

Саме в той час, коли представники головної української орґанізації — делеґати і делеґатки відділів У. Н. Союза в Америці зїздять ся на XIV. головну конвенцію до отсього міста „нощь прейде", минає ніч, — минає бо неволя і ярмо на старій рідній ниві. І стало ся се далеко скорше „нежели егда вѣровахомъ", ніж ми самі вірили і надіяли ся.

Наші серця переповнені радостию! Се така велика подія, що дехто з нас ще й доси не хоче повірити в те і ходить неначе приголомшений.

А прецінь се факт! Се дійсність. „Настає день". Се ми мусимо мати на думці, коли беремо ся до якогонебудь народного дїла. Ми є кість від кости і кров від крови головного пня нашого народу. І тому дїла наші повинні бути навіяні висшою думкою, тою загальною ідеєю, яку плекає цьвіт нашого народу.

Ще донедавна були в нас маловіри, які сами себе легковажили і казали, що ми не є нарід. Вони в своїй несьвідомости йшли кланяти ся могучій неправдї, а на рідну справу вони в своїм засліпленю кидали каменем.

Але коли „на земли повстало замішанє між народами, а море заворушило ся і филї морські заревіли" (Лука XXI, 25), то тоді „сліпі прозріли, хромі почали ходити, прокажені очистили ся, глухі почули, а мертві воскресли" (Матей XI, 5) і невірні сини повірили у велику ідею самостійности українського народу.

Нині вже не чути про зневіру невірних; вже нема млявих і втомлених; нині богато вже з тих нововернених повторяє разом з иншими: „Віра серця мого як Бескид, твердо постановилась на любови... Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не візьмеш любовя і віри не возьмеш, бо руське ми серце ґай віра руська".

На рідній землї, в самім серци українського народу, в історичнім місті Києві, де ще св. Апостол Андрей проповідував науку відродженя людської душі, — там засіяло ясне сьвітло відродженя всього українського народу.

* * *

„Коли однак сї події там відбувають ся, то гляньте і піднесіть в гору свої голови; бо ваша хвиля спасеня є (також) недалека" (Лука XXI, 28).

Якжеж ми — та часть українського народу, що опинила ся в Америці підчас тої великої хвилї, — прямуємо до відродженя?

Щоби бути справедливим, то треба признати, що більшість наших сьвідомих людий має все на устах слова: вітчина, народна справа, народне добро, самостійна Україна і т. д. Не знати однак, чи з незнаня, чи зі злої волї, сї великі, красні і благородні кличі є дуже часто средством до низких і зовсїм неблагородних цїлий.

Ось чого ми є сьвідками: „В імени добра українського народу" один Українець визиває другого; один на другого кидає підозріня; один другого називає зрадником; один другого клевече найнизшою клеветою; брат підоймає руку на брата, видосконалюєть ся в ненависти, шкодить йому на чести, на здоровлю і на маєтку... А все той, що нападає, кличе, що він робить се для добра України і української справи.

Братя! Шириенєм ненависти і виклинкуванєм незгоди ще ніхто не уратував народу, а противно: ненависть і незгода привели вже богато народів до руїни і до цілковитого занепаду.

Коли ми говоримо про вітчину, то вже тимсамим маємо якусь висшу, благородну ціль на думці. „Вітчина" — се для нас щось сьвятого і тому служба для вітчини полягає в чеснім поступованю, в добираню чесних способів для принесеня її користи. Вітчина — се спільне добро всього народу; нею ділити ся не можна. Се є одно тіло, а богато членів; всї члени стережуть голови. Так і на Україні один з другим мусить жити в згоді, щоби задержати цілість.

Братя і Сестри! Не вільно нам замикати очий на те, що дїєть ся між американськими Українцями. Народний орґанізм почав вже псувати ся. Одна часть народу затратила вже почутє християнської етики, цілком не зважає на засади правди і справедливости і насильством сїє ненависть. Ще не є пізно обдумати способи ратунку. Яблоко, котре зверха починає гнити, дасть ся ще вратувати хоч на якийсь час, коли відкроїть ся гниль. Але коли воно нічне гнити зі середини, то тоді вже пропало!

Братя і Сестри!

Наша дорога нам всім орґанізація, У. Н. Союз, від найдавнійших часів по своїм силам плекає національну ідею і прямує до ясної будучности. Мимо ріжних тяжких хвиль У. Н. Союз скріпив ся і став нині осередком всього українського житя на чужині. Сьміло можемо сказати, що се наш скарб в Америці.

Не тому, що він має маєток. Не тому саме, що се найбогатша українська інституція, але тому, що весь наш нарід чує, що се є спільне тіло, що се серце народу на чужині.

І саме те вже вказує, що обовязком кождого Українця є дорожити тим спільним добром, спільним скарбом. Не лише дбати про се, щоби він зростав, але головно про се, щоби на сторожі його поставити випробуваних, чесних, характерних і вірних синів України.

Нині ми збираємо ся на велику раду. Маємо застановити ся, яку дорогу визначити нашому Союзови на найблизшу будучність; поправити се, що показало ся в практиці недобрим; обдумати способи, при помочи яких наша дорога орґанізація могла би принести як найбільше добра для своїх членів; дати вказівки, як Союз має провадити нас до нашого спільного відродженя; вибрати для нього головну управу, гідну свого великого завданя.

Тому просячи о поміч св. Духа, просїм головно о те, щоби **ми були вирозумілі на всїлякі ріжниці в гадках;** щоби спільна висока ціль: **добро орґанізації і української справи було нашою провідною зорею,** і щоби Дух сьвятий допоміг нам **поставити на сторожі нашого народного скарбу найліпших, найчеснійших, найхарактернійших і найпевнійших дітий України, які є тут між нами.**

Почутє, що ми не руководимо ся особистим добром, але добром загалу членів і цілого українського народу, пригадає нам на засади християнської етики, вселюдської культури, народного братерства і єдности.

Тому: „Йдім чесно вперед, як серед білого дня; не зі сварнею і похмілєм; не з негодованєм і нечистотою; не з ненавистию і завистию, але з думкою про Господа нашого Ісуса Христа" і України. Амінь.

Де справжний соціялдемократизм?

(З газет).

Обидва центральні органи роздвоєної російської соціял-демократії висловили ся з приводу „Універзалу". Большевицька „Правда" і меньшевицька „Рабочая Газета" сказали своє слово і показали, хто з них прямує до інтернаціональної згоди робітництва, а хто її гальмує.

Навівши зміст „Універзалу" і те місце з нього, де сказано про межі автономної України, „Правда" пише:

Се цілком ясні слова. З вичерпуючою точностию заявлено в них, що в сей час український нарід відділяти ся від Росії не хоче. Він вимагає автономії, ані трохи не заперечуючи потрібности й верховної власти „загально-російського парляменту". Ні один демократ, не кажучи вже про соціялїста, не зважить ся заперечувати цілковитої законности українських домагань. Ні один демократ не може заперечувати права України на вільне відокремлене від Росії. Іменно одно лише повне признане сього права дає можливість агітувати за вільний союз Українців і Великоросів, за добровільне обєднане в одну державу двох народів. Іменно безумовне признане сього права в змозі справді на ділі розірвати безповоротно, до кінця, з проклятим царським минулим, котре зробило всьо для взаїмного відчуженя народів, таких близких і по мові, і по своїх межах, і по вдачі, і по історії. Проклятий царат робив з Великоросів катів українського народу, всіми засобами підогрівав у нім ненависть до тих, хто заборонив навіть українським дітям говорити та вчити ся рідною мовою. Революційна демократія Росії, коли вона хоче бути справді демократією, повинна порвати з сим минулим, повинна вернути собі, робітникам і селянам Росії, братерське довірє робітників та селян України. Сього не можна зробити без повного признаня прав України, в тім числї права на вільне відокремлене. Ми не прихильники дрібних держав. Ми за як найтіснійший союз робітників всіх країн проти капіталїстів і „своїх" і всїх загалом країн. Але якраз для того, щоби сей союз був добровільним, російський робітник, не довіряючи ні в чім, і ні на одну хвилю, ані буржуазії російській, ані буржуазії українській, обстоює тепер право на відокремлене Українців, **не накидаючи їм** своєї приязни, але **завойовуючи** її відношенєм як до рівного, як до союзника і до брата в боротьбі за соціялїзм.

Ґазета озлоблених, на-пів збожеволілих від сказу, буржуазних контр-революціонерів, „Рѣчь", дико наскакує на Українців за їх „самовільне" розвязане справи. Вчинок Українців є буцїмто „прямий злочин против закона, котрий викликає проти себе негайне ужите суворої законної кари". Додавати щось до сього випаду озьвірілих буржуазних контр-революціонерів нема що. Геть з контр-революціонерами буржуазії! Хай живе вільний союз вільних селян та робітників вільної України з робітниками та селянами революційної Росії!"

Зазначивши вірну передачу змісту „Універзалу", правильне його розумінє, єдино можливе для революційного соціял-демократа відношенє до прав поневолених народів, відсутність в статї того тону непогрішимих вартових „загально-державних" інтересів, до котрого ми так звикли в російській пресї без ріжниці напрямів, а справжнє бажанє говорити, як рівні з рівними, як вільні з вільними, — зазначивши все те, переходимо до статї „Рабочей Газеты". Починаєть ся вона з, властивого блаженної памяти охранці запідозрівaня та перекручування дійсности:

Всеукраїнська Рада не домагаєть ся для України цїлковитого відокремленя від решти Росії. Алеж се слова. А діло її полягає в справжнім повнім відділеню України від решти революційної Росії.

Далї говорить ся, що У. Ц. Рада проголосила себе правительством, що вона не спитала на се дозволу центрального правительства, а, навпаки, виступила з обвинуваченями проти нього, що вона (чого тільки людям не примарить ся чи то з переляку, чи то з роздратованя) скинути власть центр. правительства на Україні. Договорившись до сього, ґазета починає сипати оттими страхітями — „самовольний", „самочинний", „анархія", щобц потім, набравши виглядy оттого єдиного непогрішимого охоронця інтересів революції, впевнено заявити:

Росії загрожує небезпека розпасти ся на купки, на окремі національні частини, самовільно (меньшевикам, бач, шкода, що ніхто не сказав, як колись бувало: „быть по сему!" або: „безмысленныя мечтанія!") зорганізовані. Ми вважаємо сей шлях надзвичайно небезпечним, що загрожує ускладнити до остатної міри і без того тажке становище Росії.

Намішавши оттак трохи правди, а більше всякої всячини, та гукнувши на Українців за непослух („самовольність"), ґазета, як вже справжний „хазяїн домовитий" свого нерозважного наймита, починає запитувати:

Легко сказати — встановити автономію України! А хто визначить, які землї відійдуть до України? „Універзал" звертаєть ся до „народів" України! А що, як поодинокі народи не захотять відділяти ся в автономну Україну? Хто примусить їх признати власть українського правительства?

і т. н., і т. н., аж поки не випинає ущипливе, зовсїм в дусї хазяйського „Кієвлянина", або „Нового Времени":

крім того нам (чуєте: **нам**) невідомо, чи всї Українцї домагають ся відособленя України. А які ґарантії нам (знов оте пише „нам") може дати Рада, що відділене України відбудеть ся на основі правильного самовизначеня її народів?

і ще та й ще запитаня, а тоді вже звичайний приспів: ось приїде барин, чи то пак, настануть установчі збори, всїх розсудять і т. н.

Ах, які щасливі оті Росіяни! Московські царі (законна власть — помазанники божі) „огнем та мечем" ясно і певно „визначили", які землї до них мають належати (ось тільки з Польщею Вільгельм трохи наплутав, та адже ж то теж законна власть), Микола та Михайло (знов таки законна власть), кидаючи трон, наказали їм слухати тимчасового правительства, „примусили" їх признати його власть. Ну й, звичайно, всьо тепер у них іде, як по писаним. Справдї можуть сказати: „Ми не Монголи, ми православні християни, ми по закону". Доси, правда, ми думали, що то лише кадети так тїшать ся „леґальним" (законним) походженєм російської революції, а тепер виявляєть ся, що се й меньшевикам, як богато й дечого иншого, припало до смаку. Що-ж, на здоровлє! Тількиж варто їм пригадати свою-ж таки російську приказку „что нѣмцу здорово, то русскому смерть". — що може й дуже здорово буржуєви-кадетови, то смерть соціял-демократови.

(„Роб. Ґазета").

ДО СЕЛЯН.

Королї французькі так були дошкулили народови Франції, що нарід збунтував ся і зробив революцію. Товпа народу в розпалї революції напала на кріпость Бастилю в Парижи і вмить зруйнувала її, бо ся кріпость замучила була тисячі найкрасших синів французького народу. На руїнах Бастилї вивішено напись: „Тут відбувають ся танцї".

Подібно зробив російський нарід. На руїнах старого режіму, на звалищах кровавого деспотизму висісив гасло: „Рівноправність, свобода всїм народам російської держави!" І загуляв нарід, почув на собі волю і давай користуватись нею над міру. Не знав бідолашний, що воля не на те, щоб робити все, що захочеть ся, а на те, щоб робити нове вільне житє, щоб жити по людськи, а не як зьвір у клїтцї. Кровава гульня не втихає ще й доси. З розбитого корабля — монархії ще й доси плавають тріски — чорна сотня, і бажаючи панувати, закликає всїх в обійми нового деспотизму, а нарід, не знаючи, де красше, мов трава під подув вітру, хилить ся на право і на ліво.

Се найбільше відбило ся на селянах. Прибиті горем, обдурені на протязї віків, темні, дуже часто не знають, куди йти, де красше. Се явище було і в Галичинї 1848 р. Після революції всї кинули ся до роботи. Поляки не спали, а закладали школи, вибирали своїх людий в думу, в сойм; а Українцї спали, їли і пили та все надіяли ся на других. Тай діждали ся, що й тепер не вирвуть ся з ляцьких та еврейських буржуазних лап. А в послідних роках, коли припекло, то вже почали орґанізувати ся, просьвіщати ся, а були випадки, що 60-літні господарі вчили ся грамоти, бо там, як не вміє розписати ся, плати 30 коп. писарчукови, що розпишеть ся. Нехай же тут селяни не допустять до сього, а заздалегідь кують зелїзо поки горяче. Перш усього треба просьвічати ся, бо се той лїхтар, яким можна знайти правду. Коли кому вже пізно вчити ся ґрамоти, нехай прислухуєть ся до українських ґазет; тому селяни повинні в кождім селї заложити бібліотеку в українськими книжками, щоби з книжок навчити ся рідної мови, бо селяни її вже забули, хоч говорять: „Хто рідну мову забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має!" А друга річ се те, щоби дітий посилати до школи. Нехай ніхто не жалїє, що нїкому буде пасти скота, або що дитина змарніє. Треба також закладати т-ва „Просьвіти". Причиною всїх нещасть на фронтї і в нутрі краю є темнота народу. Нїмець сьвідомий, знає, що в боротьбі умре за вітчину, а наші боять ся, щоби без них не поділили землї, тай скорше до дому. А сердечні забувають, що без науки й не виореш як треба. В Бельгії з десятини зберeть ся чотири рази більше пшеницї нїж в Росії, а причиною сего являєть ся необразованість селян, бо темному хоч і 100 десятин дай, то він з голоду помре.

Колиж селяни бажають зрівнати ся з другими народами, то перш усього треба взяти ся до осьвіти, а вже в нїякім разї не забувати про свої діти. Всяке нещасте приходить тому, що нарід без осьвіти. А щоб селян не кривдили, не обманювали, то нехай вони закладають свої крамниці (лавки), тоді гроші наші й у нас будуть. Спілки господарські і всякі українські орґанізації повинні бути в кождім селї. Коли селяни зрозуміють значінє науки, у них побільшить ся національна сьвідомість, полюблять рідне слово і посьвятять всї труди для України. Осьвічені людині красше буде боротись за всї свої права — соціялїстичні, політичні і инші. Всякий знає, що сьвідомі селяни — се найздоровійший елемент, що становить силу держави. Українському селянинови треба тільки осьвідомленя, науки; тоді він полюбить все рідне, і пізнає, що нічого красшого, дорозшого над Україну.

Галичанин.

(„Наша Спілка").

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Центральна Рада вишле двох делеґатів на конференцію аліянтів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Центральна Рада робітничих і салдатських депутатів відкинула резолюцію большевиків проти посиланя відпоручників на маючу відбути ся конференцію аліянтів в Парижи.

Рада ухвалила вислати двох відпоручників яко представників селян і жовнірів.

Розвязане четвертої думи. — Вибори послів до установчих зборів назначені на 25. падолиста.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

З огляду на те, що вибори до установчих зборів зістали назначені на день 25. падолиста, російське провізоричне правительство зарядило розвязане четвертої думи, проголошуючи, що посольські мандати уневажнюєть ся і зносить ся.

Замкнене Архангельска ледами додасть Росії клопоту.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВАШІНҐТОН, 20. жовтня. — **Трудности Росії побільшать ся небаром через замкнене ледами пристани, Архангельск, чого можна надіяти ся в протягу трох тижнів.**

До слїдуючого мая або червня ся пристань буде неужиточна і Росія буде зависима від Мурманска (над Ледовим океаном) і від Владивостоку. Є річею дуже загадочною, чи сї дві пристани будуть могли відповісти конечности положеня.

НА МОРИ:

Затоплене американського транспорту. — 70 осіб потонуло.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВАШІНҐТОН, 19. жовтня. — Секретар Данелс оголосив нині слїдуючий звіт про затоплене американського корабля „Антілес":

„Департамент одержав телеґраму від місто-адмірала Сімса, в якій говорить ся, що корабель „Антілес", військовий транспортовий корабель, зістав дня 17. жовтня торпедований підчас повороту до краю в чужій службі. В тім часї корабель находив ся пі дохороною американських патрульних кораблїв.

„Анї торпеди, яка влучила корабель анї підводної лодки, яка вистрілила торпеду, ніхто не бачив. Торпеда вдарила корабель в місци, де находять ся машини, і корабель потонув в протягу пятьох хвиль. 167 осіб зі загального числа 237, які находили ся на покладї корабля „Антілес", виратувано. Около 70 осіб бракує".

Нїмці затопили 2 воєнні і 10 торговельних кораблїв.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

БЕРЛІН, 20. жовтня. — Нинішний звіт нїмецької адміралїції доносить, що нїмецькі леґкі кораблї зробили в середу напад на громаду 13 кораблїв, які плили з Норвеґії до Анґлії, та що всї кораблї, між тими два анґлїйські торпедовці, зістали затоплені з виїмком одного малого рибацького корабля. Нїмецькі кораблї не потерпіли жадної шкоди.

Зміст звіту звучить:

„В середу леґкі нїмецькі кораблї в північній части Північного моря, на територіяльних водах в сусїдстві островів Шетлянд, напали на відділ з 13 кораблїв, які були в дорозї з Норвеґії до Анґлії і між котрими находило ся для охорони два новочасні анґлїйські торпедовці Г-29 і Г-31.

„Всї кораблї, включаючи торпедовці, зістали затоплені з виїмком одного малого корабля рибацького. Наші кораблї повернули без втрат і без шкоди".

ХРИСТІЯНІЯ, 20. жовтня. — З 12 кораблїв, які плили під охороною з Норвеґії до Анґлії і були дня 17. жовтня затоплені нїмецькими кружляками, було: 5 норвеських, числячих разом 3.400 тон, 2 данські, 2 шведські, 1 бельґійський і 2 анґлїйські.

Дотепер по великих зусилях заледви 71 людий зі залоґ кораблїв прибуло в ріжних місцях до західного побережа.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

КАЛЄНДАР
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА НА 1918 РІК.

Сей календар має 256 сторін і коштує враз з почтовою пересилкою 50 центів.

Поспішіть ся із замовленєм, бо наклад невеликий і розійдеть ся скоро!

Гроші посилайте почтовим або експресовим моні ордером. Адресуйте так:

„S V O B O D A".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Український Народний Дім в Ню Йорку.

В суботу (20. жовтня) відбуло ся торжественне отворене Українського „Народного Дому в Ню Йорку. В сїм народним торжестві взяло участь кілька соток народу. Точний опис подамо в слідуючім числі.

Згоріла гр.-кат. церква.

З Белфілд, Норт Дакота, доносять, що в ночи 10. жовтня в українській кольонії в Горгам, Н. Д., згоріла греько-католицька церква св. Дмитра. Огонь наробив шкоди на 9.000 долярів. Причини огню ще не висліджено, однак — як наш читач впевняє — звісним є, що огонь повстав із середини. Палій вдер ся до середини церкви, пілляв дещо нафтою і відтак запалив. Се діяло ся о 11-тій годині в ночи. Два фармери, які завважали в церкві огонь, бачили також, як якась особа вскла скоро до автомобіля і зникла в нічній темряві.

В кольонії вже від двох років панує роздор. Деякі парохіяни церкви св. Дмитра збунтували ся і поставили собі незалежну церкву.

200.000 зелїзничих робітників задумали вийти на страйк.

Представники від 200.000 зорганізованих зелізничих робітників північної части Злучених Держав і східної Канади на конференції в Отаві (Канада) рішили зажадати від зелізничих компаній 20% підвишки для робітників; в противнім случаю робітники вийдуть на страйк.

Прихильник сенатора Ля Фолета грозить революцією.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Полковник Джеймс С. Спрідж з Есекс Фелс, Н. Дж., одержав непідписаний лист з печаткою нюарської почти, в якім сказано, що американський сенатор Ля Фолет має 1,000.000 прихильників у сій державі і що всякий намір усунути його з його місця в сенаті викличе революцію. Полковник Спрідж оголосив недавно свою просьбу до сенату, щоби Ля Фолета усунути і перевести над ним розправу яко над зрадником держави.

Виборча кампанія в Ню Йорку.

Цілий великий Ню Йорк з поспіхом приготовляєть ся до міських виборів, які відбудуть ся 6. падолиста. Дотеперішня кампанія виказала, що републиканський кандидат на майора Віліям М. Беннет, і независимий кандидат републикан, теперішний майор Джан Пурорй Мічел, дуже легко перепадуть при виборах.

Після голосованя над тим, в якім порядку на виборчих лістах мають бути уміщені імена кандидатів, виказало ся, що демократичний кандидат, судія Джан Ф. Гайлен дістав 314.000 голосів, соціялістичний кандидат Моріс Гілквіт дістав 136.000 голосів, републиканський кандидат Віліям М. Беннет дістав 121.000 голосів, а независимий републикан Джан Пуррой Мічел дістав 114.500 голосів, отже найменьше.

Повисше зіставлене вказує, що републиканський Беннет і независимий републикан Мічел не мають найменьшої надії на вигранy. Насуваєть ся тепер питанє, хто буде новим майором Ню Йорку: демократ чи соціялїст. Демократ Гайлен дістав 314.000 голосів, а соціялїст Гілквіт 136.000, отже о 178.000 голосів менше. Але боротьба між сими двома партіями провадить ся дуже завзято і є дуже можливе, що коли прийде до самих виборів, то соціялїст Гілквіт може побідити всїх прочих кандидатів.

Крадуть поживу замісць гроший.

З кождим днем в Америці можна стрінути ся з новим явищем. До таких явищ можна причислити останну подію в повіті Кендал в стейті Іллінойс, де злодії обрабували кількадесять склепів, забираючи поживу, а оставляючи гроші. Кождий властитель зрабованих склепів заявив, що з його склепу не пропав ані один цент, мимотого, що в деяких склепах було по кільканайцять долярів.

Хемістів виділяють з армії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кілька соток хемістів, асентированих до війська, виділено з армії і приділено до спеціяльної правительственної роботи; инших кождого дня виділяєть ся з таборів. Військові власти мають наказ вибирати сих людий зпоміж військових.

Дезертир американської армії зловлений в Канаді.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

В Монтреал (Канада) заарештовано під закидом дезертирства Давида Левіна, який належить до першого полку полевої артилерії, в Ню Йорку.

20.000 долярів за поранене.

Лава присяглих, судії Бравна, яко часть найвисшого суду в Ню Йорку, присудила, що Інтерборо Репід Транзит Компані, зелізнича компанія в Ню Йорку, має заплатити 20.000 долярів Петрови Пірсонови за рани, які він одержав підчас колізії двох поїздів на 3-тій евени і 149 улици, 8. червня 1916 року, в Ню Йорку. Пірсон скаржить компанію о 30.000 долярів.

Крім Пірсона, компанія має ще дві справи з приводу тої самої колізії, а іменно тоді зістав убитий один мотормен і одному пасажирови відтяло ногу.

Пірсон працював у сій компанії яко кондуктор, але того дня їхав яко звичайний пасажир.

Неділя 28. жовтня призначена на молитву о тріюмф американської армії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Президент Вілсон призначив неділю, 28. жовтня, яко день молитви о тріюмф американського оружа. В той день по всїх церквах будуть відправляти ся молитви, а вірні будуть просити Всевишнього, щоби допоміг хоробрій американській армії поконати ворога.

До наших П. Т. Дописувателів.

З недостачі місця в „Свободі" (через друковане конвенційних проєктів, котрих не можна було відкладати) в нашій редакційній теці призбирало ся за кілька тижнів чимало всїляких дописий. Сї всї дописи, хоч вони значно припізнені, постараємо ся як найскорше надрукувати, бо вони ще й досї не стратили своєї вартости. Наших шановних пп. Дописувателів просимо на сім місци о вибачність, бо непоміщене їх дописий у „Свободі" наступило не з нашої вини.

Вирозумілим людям се поясненє буде певно вистарчаюче, а тим, котрі з приводу непоміщеня їх дописий присилають до нас лайливі письма, — не поможе нічого...

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Платня досьвідчених інструкторів-ревізорів.

Київський тижневник „Комашня" (орган Київського Союза Установ Дрібного Кредиту) в ч. 24-тім, з 2. серпня б. р., доносить, що Київський Союз Кредитовий платить 4.550 карбованців річно для досьвідчених інструкторів-ревізорів. Крім того при розіздах платить 6 карбованців денної дієти і звертає кошти подорожи зелізницею у II-гій клясі.

Харківський Союз Установ Дрібного Кредиту.

Сей союз причинив ся богато для добра селян-хлїборобів на Харківщині. За посередництвом сього союза, населене купило на 800.000 карбованців сіяльок, плугів, борін та инших сільсько-господарських знарядів. Союз не міг лише достaвити бажану скількість снопов'язного шпагату, цьвяхів та ухналів.

Кооперативні союзи на Полтавщині.

Всї кредитові товариства на Полтавщині є обеднані у чотирох союзах: переяславським, роменським, полтавським і кременчуцьким. Всї сї союзи, розвиваючи й поширюючи свою діяльність, заводять свої кооперативні промислові підприємства. Із сих союзів переяславський вже має гарбарню; роменський гарбарню та фабрику ковбас і заходить ся коло основаня фабрик тютюну та крохмалю; недавно оснований кременчуцький союз заходить ся коло основаня олійнї, а полтавський заводить у себе виріб снастий до бричок. Полтавський союз споживних товариств вже виробляє цукорки, хоч заснував ся лише рік тому назад.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Воєнні дезертири заложили організацію в Швайцарії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

З Берна доносять 19. жовтня, що воєнні дезертири оснували собі в Швайцарії сильну організацію для оборони своїх „інтересів". Військові дезертири воюючих держав заляли цілу Швайцарію. Їх теперішні постанови та зростаючі непорозуміня супроти правительства і жаданя довели до того, що їх треба було інтернувати до таборів. Заалярмовані такою вісткою, дезертири помістили оголошеня у швайцарських часописах, взиваючи своїх товаришів формувати „міжнародну організацію". Організаційний комітет складаєть ся з Німців, Австрійців і Болгарів.

Упадок німецької соціялістичної партії.

Що війна сильно підкопала німецьку соціялістичну партію, про се сьвідчать заяви деяких визначних її членів, які впевняють, що убуток в членах партії виносить майже 70%. Причиною сього було невдоволенє членів за се, що провідники партії допустили і позволили арештувати таких визначних партійних лідерів, як др. Карло Лїбкнехт, Роза Люксембург і инших.

Як Болгари обходять ся з Румунами.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 22, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кореспондент лондонського „Таймс-а" доносить з румунської військової головної кватири, що Болгари орють поле, уживаючи полонених Румунів замісць волів, чим перевисшають німецьку дикість. Кореспондент також доносить, що 16.000 румунських полонених померло головно з голоду.

Голяндія не хоче дати нікому угля.

Голяндське правительство зарядило, щоби жадному кораблеви иншої держави, який заїде до голяндської пристани, не дати угля.

Гарновський одиноким кандидатом на премієра Польщі.

Львівська телеграма доносить до Копенгаґен, що Поляки домагають ся, аби премієром Польщі був граф Тарновський.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

И. К., Наймор, Мінн. — Коли у Вас є готові гроші, то ліпше є заплатити за бонд позички свободи цілу суму згори. Бонди другої позички свободи правительство Злучених Держав сплачує аж по 25 лїтах, однак коли Вам будуть потрібні гроші на якусь конечну потребу, то бонд відкупить у Вас тойсам банк, де Ви купите його. Длятого бонди можете безпечно купити. Відсотки другої позички свободи виносять 4%, плачені що пів року.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось донїс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошириня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяковчителїв і учителїв музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінятись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

В дуже важній справі пошукую своєї жінки сестру **АНАСТАЗІЮ ФИЧИШИН** з села Оглядів, пов. Радехів. Перед 3-ма роками перебувала в Ню Йорку і там вийшла замуж. Не знаю як називає ся по мужови. Хто би о ній знав або вона сама, прошу голоситись на адресу: 23-25
JACOB CHMYLUK,
Box 121, The Pas, Man., Canada.

ЧИТАЙТЕ! Вишлемо кождому ілюстрований КАТАЛЬОҐ, ріжних річий, як годинників, ланьцушків, перстенів, музичних інструментів, рекордів, біциклів, образків, капелюхів, черевиків, светрів і т. д. Залучіть 5 цит. марку на пересилку. Адреса: 62-XII-31-17
AMERICAN SALES CO.,
1926 Huron St., near Robey, Dep. 5,
CHICAGO, ILL.

В дуже важній справі пошукую своїх братів **ПЕТРА І МИХАЙЛА ВУКОТА** з села Перетин, пов. Сянік. Вже пять лїт не маю о них жадної відомости. Хто би о них знав або вони самі, прошу голоситись на адресу: 124-26
MARY WUKSTA,
1923 Dalkieth St., Nicetown,
Philadelphia, Pa.

ПОТРІБНО СТОЛЯРА. Початкова платня $17.00, а в дуже короткім часї дістане $30.00. Стала і легка праця. Голосити ся на адресу: 125-27
OSCAR SCHMIDT, Inc.,
87 Ferry St., Jersey City Heights, N.J.

В дуже важній справі пошукую свояка **МИХАЙЛА БЕРЕСТЕЦЬКОГО** з села Озерної, пов. Зборів. Перебував в Пітсбургу. Хто би о нім знав або він сам, прошу голоситись на адресу: 125
NICHOLAS SHKOLNY,
425 E. 17th St., New York, N. Y.

Пошукую свого брата **ІВАНА МАЛЕЦЬ**, сина Михайла, з села Веремінь, пов. Лїско. Хто подасть його адресу, дістане $5.00 нагороди або він сам нехай голосить ся на адресу: 114-26
ANTIN MALEC,
3811 Archer St., Nicetown,
Philadelphia, Pa.

5 прекрасних артистично виконаних портретів жіночої краси, в натуральних і дуже інтересуючих позах пішлемо кождому за 10 центів. 114-26
Адресуйте:
MRS. L. PASECKA,
205 East 14th St., New York, N. Y.

СМАЧНА СТРАВА — СЕ ПОЛОВИНА ЖИТЯ!

КОЖДА ЖІНКА, кожда дівчина і кожда кухарка чи кухар, які хотять, щоби вони були люблені чи то своєю родиною, чи то своїм паньством, нехай навчать ся смачно варити.

СМАЧНА ЇДА — СЕ РОЗКІШ. Се розрада серед теперішної дорожні. Уміти добре і смачно варити — значить ся бути ощадним, дбайливим о добро своєї родини.

Хто хоче навчити ся смачно варити, нехай купить собі сейчас книжку

УКРАЇНСЬКА КУХАРКА

В сїй книжці найдете докладно і в приступний спосіб подані приписи як варити ріжні зупи, росоли, печи мяса, ріжні леґуміни, кейки, паї, тїсточка, ріжні старокраєві баби, завиванцї, торти, пудінґи і много-много инших присмак.

Книжка має поверх 200 сторін друку.
ЦЇНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з ґрішми на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободі", то тоді не треба прилюдно ганьбити своєї газети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що ось то менї те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст газети. Коли „Свобода" буде мати богато передплатників, тоді знайде і найліпших робітників, які вдоволять усїх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободі".

Дописи.

З MINNEAPOLIS, MINN.

Читаючи наші часописи в Америці, дуже часто находимо в них дописи з ріжних місцевостий про товариське і політичне житє наших братів Українців. Як приємно читати такі дописи! Як приємно чути якесь знане назвиско якогось нашого бесїдника, котрий говорив про се або про те! Як солодко вимовляти імя особи (її або його), котра знаменито вивязала ся зі своєї ролї в такій а такій штуці! Такі відомости — то гейби наша пожива духова, котра нас скріпляє і дає охоту до поступу вперед.

Неодин з нас спав, а радше сказати: гнив духово серед своїх братів Українців тут на чужинї. Коли зачав читати сего рода дописи, подумав собі: „То щось доброго. Чи би у нас не вдало ся щось зробити, або завязати". Подумав, скупив духа, напружив цїлу свою енергію, порозумів ся з кількома добрими товариствами і пустив ся з ними до дїла.

Робота з початку була трудна. Однак поволи якось удало ся зорганізувати більше число братів і робота поступає вперед. Але на тім не конець. Коли більше число зорганізувало ся, тоді приходить більше роботи. а з нею більше клопотів. Праця однак робить поступ вперед, коли проводирі не упадають на дусї. Так помало виробляєть ся ґрунт, на котрім можна сподівати ся добрих овочів. В сей спосіб розвили ся наші нинїшні громади на чужинї, котрі своїм приміром впливають на другі, ще за мало розвиті.

Придивім ся близше житю житю наших Українців в Мінеаполіс! Що тут дїєть ся? Чи ми розвиваємо ся, чи гниємо духово? Чи ми читаємо ті дописи, про котрі я попередно спімнув? Так есть. Ми читаємо і кажемо, що то гарне, щось таке... гм... ая... і т. д.

Але ми таки розвиваємо ся, тільки про нас нема нїколи дописи, бо ми не хочемо хвалити ся, що ми зробили і робимо. Однак нинї ми Вам скажемо, що ми робимо і що у нас є.

У нас є красна церква в знаменитім положеню. Декотрі з нас дають що місяця колекту і приходять до церкви, коли не дуже горячо і не зимно.

Маємо дяка, котрий що неділї з трома парами співаків кричить на хорах, щоби показати сьвіжим людям, котрі приїзджають до Міннеаполіс, що і в нас є хор.

Під церквою маємо кусок ґалї, в котрій містить ся товариство „Запорожська Січ". Але не думайте, братя і сестри, що то направду таке товариство, як инші товариства „Запорожські Січи". Се тільки шумна назва. Правда, що се товариство має свій статут, в котрім головною точкою є, що товариство має ширити просьвіту, а радше займати ся просьвітою. Тимчасом воно так не є. Товариство не тільки не займаєть ся просьвітою, але хоче навіть таких членів, котрі хочуть займати ся просьвітою. Представителї сего товариства кажуть, що нам лучше, коли межи нами нема мудрих. З того виходить, що товариство „Запорожська Січ" є тільки товариством запомоговим. Кождий член платить 50 центів місячно, а властиво передає через другого, щоби в часї хороби мав право до запомоги. Товариство досить велике, бо числить перейшло 70 членів. Мітінґи відбувають ся раз на місяць. Участь в них бере около 8 до 10 членів. Ті збирають вкладки і... дальше до дому спати.

Крім того істнує ще одно товариство під назвою „Українсько-просьвітно - драматичне товариство імени Тараса Шевченка". Числить воно 8 і пів члена. Се має бути поступове товариство, котре свій поступ зазначує ширенем атеїзму.

З тих двох товариств виродило ся як блудна донька, котра ходить манївцями, щось третого. Як його назвати, сам не знаю. Не є то жадне товариство, але — можна сказати — шайка аматорська під проводом п. Івана Горбова. І справдї, ся шайка, як зіпсута зарозуміла і невдячна донька ходить крутими дорогами, виставляючи себе і других на посьміховиско перед чужинцями. Придивім ся, до чого допроваджує та шайка з зарозумілими і з браку досьвіду.

Рознесла ся поголоска в Міннеаполіс, що 9. вересня відбудеть ся в Ст. Пол українське прідставленє під заголовком „Жидівка вихрестка". Дуже гарно, — подумав я собі — буде досить розривки в неділю межи своїми, бо вже близько рік минає, коли я був на українськім представленю. Здивувало однак мене, чому се представлене має відбувати ся в Сейнт Пол, а не в Міннеаполїс. Але меньше з тим; се річ аматорів.

В неділю вечером допитав ся я, де відограєть ся та штука, і зайшов до просторої ґалї театральної. Дуже добре враженє зробила на мене ся ґаля: акустична і гарно осьвітлена. Нараз приступає до мене молодий чоловік, на вигляд семіцького походженя. і подає менї програму. Зачинаю читати і сам собі не вірю. На самім вершку програми виписані великими буквами в англійській мові слова: „Рошен шов", а під сподом сухітничими буквами „Украінієн". Що се значить? — питаю сам себе Може то не тут? Може я заблудив"? Але на щастє була на проґрамі відбитка аматорів. Приглядаю ся близше і пізнаю лиця декотрих, що знаю їх з видженя. Українці — більше нїж три чверти з аматорів. Але се нїчого.

Нараз підносить ся куртина На сценї видимо цїлу громаду аматорів в імітаційних наших селянських строях. Розпочинає ть ся так звана „лупка" межи двома мущинами, а решта аматорів стоїть як египетські мумії — без найменьшого руху.

Потім виступає на чоло бувша артистка провінціонального театру в повіті тернопільськім, п-на Олена Красновська З міною старої учительки вона уставляє свої товаришки котрі порозскакували ся як вівцї, і разом зачинають співати „Ой гіля", а пізнїйше „Дївча в сїнех", котрі то піснї зипадають понизше критики. мимо того, що п-на Красновська махала рукою, щоби в той спосіб утримати гармонію.

В другій сценї виступає п-на Красновська у властивій своїй ролї — 19-лїтної дївчини Прішки. Тут сподївав ся кождий побачити тип сільської молодої, здорової дївчини Тимчасом видимо перед собою тип якоїсь 35-лїтної женщини жінки майнера в Пенсильвенії котра недавно приїхала з краю, прибравши ся трохи по американськи: в білі панчохи і черевики з низькими холявками.

Памятайте п-но Олено, що наші сельські дївчата нїколи з таких коротких спідничках не ходили — у нас уважають се за нечемність.

Так представляла ся особа Прішки. Тепер придивім ся дальше. Панна Олена, почавши грати свою ролю, вимовляє перше слово, перестає дальше говорити, кашляє, зачинає знова те саме слово, але зміненим голосом, бо тамтой, котрим зачала, не тільки їй але і гостям не подобав ся. Треба зазначити, що панна Олена відзначаєть ся надзвичайним слухом. Се треба їй признати

Супроти свого любимого хлопця, вона була за зимна без найменьшого чутя. Навіть в такім случаю, коли проситься, щоби він обдарував її поцїлунком, заховуєть ся зимно, стріляючи очима не на свого милого, але на публику. Я думаю, що Ви п-но Олено, обавляли ся, щоби Вас хтось зі знакомих в ґалї, котрих і так заледви три пари, не посуджував о щось злого та не сказав: „О! диви ся, що вона виробляє з якимось Буковинцем!" Не думайте так зле про нас, п-но Олено! Ми на тільки ще розуміємо ся, що дїйсність а що штука театральна. Тут показуєть ся, що ми більше розуміємо ся на тім як Ви. Звертаємо Вам увагу, щоби Ви не робили більше того, бо встид і ганьба показувати ся перед чужинцями на сценї, коли Ви так слабо собі її представляєте. Прошу Вас, п-но Олено: на другий раз, коли будете грати тусаму ролю, або подібну, здійміть також ту бранзолету з псевдо-хінсько-американського золота, , бо се не на місци в того рода ролї. А той стрій, в котрім Ви виступаєте, коли приходите з міста до села, сховайте, а хтось Вам за него добре заплатить, бо він буде дуже відповідним в ролї так званої американської „вейтерки" в другорядній реставрації. Зрештою се не Ваша вина, але Вашого проводира, пана Горбова. Він замало порозумів, яка роля для Вас була би найвідповіднїйша. Я дав би Вам відповідну ролю, котру Ви лучше відогралйб. Я дав би Вам ролю старшої молодицї, кусительки жонатих мущин і цокотухи. От тоді варта би послухати, як Ви граєте!

Не лучше пописав ся любимець Прішки, п. Стефан Піддубний. Молодий хлопець, зимний, твердий як ґранїтова скала, штивний як стовп. Йому однак нема що дивувати ся, бо він не знав своєї ролї на память. Він не мав часу звертати уваги на рухи і на свою дївчину, але слухав неборачиско, суфлєра, щоби нараз не замовчати, але щось плести. Однак треба йому признати великий сприт віршороба на поготівлю. Часом мовчав яких пять мінут і в голову дер ся, як би над чимось думав, але коли розговорив ся, то можна було чути рими і ритми — от, здібний віршороб!

Найважнїйшу ролю молодої жидівки Сари грала п-на Марія Готрівна. Не була вона цїлковито ухарактеризована, бо сего не потребує. Риси у неї семіцького походження відбивають ся дуже. Нащож було п. Горбову тратити гроші непотрібно, коли панна Марія то чиста жидівка. Хто би сказав, що вона Українка, коли її перший раз побачить?

Коли п-на Марія появила ся на сценї, всї російські жиди, котрих було три чверти на сїм представленю, зачали кричати жидівсько-американським картоном: „Ші лукс лайк е джус, бот ші шпілт лайк е хахол ґой". Що се мало знаменити, сего не знаю. Від себе можу сказати тільки се, що за мало було у неї рухів жидівських. Правда, що се иньша жидівка — вона любить мужицького хлопця, переходить на його віру. Але все таки, вона вистерігаєть ся всього жидівського, повинно би щось у неї мимоволї показати ся жидівського. Однак сего не було, а жиди говорили дальше: „Ой! ґой, ґой енд хахол натоящa! Нішт ґіт! Кім гайм" і т. д. Більше щось жидівського видимо у неї, коли вже вийшла заміж за Стефана. Одїж на нїй сельської женщини, але жидівські білї „подньоткі" і жовті черевики. Прошу Вас, панно Маріє: навчіть ся вже раз того, на що я Вам вже нераз хотїв звернути уваґу, але не мав нагоди: Не спішіть ся, коли поважно треба говорити, не деклямуйте, але думайте, що говорите. Памятайте, що точки, протинки, павзи, оклики і знаки питаня мають своє значінє! Попросіть свого учителя, п. Горбова, щоби Вам се обяснив, а тоді штука вдасть ся о много лучше. Не падайте і не млїйте так скоро, коли ще навіть не побачилисьте свого мужа з Прішкою.

Лейбу, старого жида, грав п. В. Горбов. Се не була особа жида, але так званого популярного американського „шпорта": в обтислих споднях на паску з моноґрамом і в короткім сурдуті. Одна тільки сива борода була жидівська. Старий Лейба — се старозаконний жид, котрий проклинає цїлий сьвіт, коли довідуєть ся, що його дочка Сара виходить заміж за хлопського сина. Однак в такім жидї нїчого не видимо жидівського — за скорі і модні рухи не позволяють нам видїти жида. Таксамо супроти своєї доньки Сари більше показуєть ся конкурентом нїж батьком. Коли з розпуки дре на собі сорочку, то більше виглядає на зацофаного, підхмеленого водкою мужика російського, котрий кусає припічки у печи.

Панаса, заможного мужика, грав п. Ів. Горбов, котрий грав більше великого аристократа в мужицькій одежі, котрий з панськими мінами витягає новкову хусточку до чищеня носової нори. Трудно було розуміти Горбова, бо уживав богато термінів російських. Пане Гарбов, я би Вам радив, щоби учили ся більше по українськи, коли почуваєте ся до української нації. Я Вам кажу, що наша мова дуже красна, хоч ми „хахли", тільки старайтесь її навчити ся. В Міннеаполїс сеї зими отвираєть ся школа українська, котра буде мати два віддїли: один для анальфабетів т. є. для Ваших аматорів, а другий для тих, котрі не вміють говорити, або так по простому сказавши: для глухо-нїмих в українській мові. Прошу Вас, п. Горбов, зголосїть ся до сеї школи, а ручу Вам, що за чотири місяці будете о много лучше чули ся межи Українцями.

Щодо пияків, котрі то ролї грали пп. Романчук і Білїнський, то їм можна богато закинути, бо вони справдї були підхмелені горячим нектаром, котрий називаєть ся водка. Кождий з важнїйших аматорів приніс з собою фляшину паруки, щоби заострити свій апетит до спільної вечері по представленю. Пан Білїнський є знаний яко робітник на ниві народній з того, що провадить вірні адреси около яких сто українських дївчат в Міннеаполїс. Коли появить ся на сценї ухарактеризований чорненькими вусинятками, одна з дївчат моргнула і махнула рукою, кажучи: „гальо". Пан Білїнський зблїд, перестав грати свою ролю, приложив праву руку до чола (зазначую, що у п. Білїнського одна сторона мозку є мякща від другої), припоминаючи собі, хто се був би. Нарештї підносить голову, усьміхаєть ся в сторону згаданої дївчини, здіймає капелюх і кланяєть ся шарманцько. Його товариш, другий пияк (п. Романчук) стоїть і не знає, що робити. Однак п. Білїнському не взяло богато часу уклонити ся дївчинї і зачав дальше грати. Пане Білїнський, прошу Вас, не робіть більше такого скандалу! Коли публика заховуєть ся спокійно, крім одної дївчини, то грайте свою ролю дальше, а дївчинї уклоніть ся тоді, коли вже будете опускати сцену.

Що до панни Крупач, котра грала жидівську служницю, і щодо пияка п. Луказенького — то нема що споминати.

Від часу до часу забавляла гості п-на Катерина Масира своїми чудесними гексаметрами Гомерової Іліяди. Без заповідженя, що і чиї вірші буде деклямувати, ставала і такала щось, що справдї робило на слухача враженє незрозумілих гексаметрів, тимбільше, що п-на Катруся не знала деклямації на память. Хто би хотїв знати, як меньше-більше звучать гексаметри, то постараюсь обяснити: Прошу сїдати на кріслї і тупати ногою раз довго, а два рази коротко: тааа! та! та! Так шість разів потакайте, то будете мати один гексаметер, або один вірш. Таких кількасот „такалів" робило поему, котру деклямувала п-на Катруся.

По представленю всї аматори з п. Горбовом на чолї зачали співати „Де згода в родинї". Піснї сеї не докінчили, бо були дуже голодні, а вечері не сподївали ся дістати, бо п. Горбов не тільки, що не заробив нїчого, але много мусів доложити зі своєї кишенї. Тільки одна п-на Марія дістала в презентї від жидка-анархіста вазонок, котрий разом з ним купила в склепі на Геннепін евени.

Так вертали аматори голодні і холодні до Міннеаполїс в одинайцятій годинї вечером і я разом з ними. Цїлий тиждень не мав я нагоди з ними говорити, аж доперва нинї в „Свободї".

Жаль менї Вас, п. Горбов. Складаю вам сердечну кондоленцію. Не тільки, що російська революция нїчого не заробила (10% доходу з сего представленя було призначено на російську революцію), але і Ваша кишеня натерпить ся. Возьміть ся щиро до працї фізичної, а за рік направите ся матеріяльно, чого жичу Вам з цїлого серця.

Ви, аматори, коли п. Горбов виздоровіє матеріяльно і заанґажує вас знова до якоїсь штуки, то скажіть йому, щоби він велїв видрукувати оголошеня не в англійській мові, але в українській, аби запросив всїх Українцїв з Міннеаполїс на українську штуку, а не на „Рошен шов". Тоді театральна ґаля буде повна, карман п. Горбова набитий, а вечера для вас певна. Постарайте ся також, щоби десять процент з доходу прийшов не тільки на революцію російську, але також на фонд революційний український, на що нам треба бути приготовленими. Будьте здорові, аматори, „здраствуйте!"

Така дїяльність і розвиток в Міннеаполїс.

Н. Н.

(Продовженє на сторонї 6-ій.)

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

(Продовжене зі сторони 5-ої).

З SYRACUSE, N. Y.

Вистава „Вихованця".

В неділю, 30. вересня б. р., в тутешній парохіяльній гали Тов-о Співацьке „Боян" відіграло пораз перший представленє п. з. „Вихованець" під проводом п. М. Сокільського.

Се представленє випало зовсім добре. Пані К. Шеремета відограла свою ролю (Катерини) дуже удачно, як рівнож її діти: Івас, Наталка і т. д. Пан О. Шеремета відіграв ролю свата поправно. Дівчата в українськім убраню так прикрасили собою сцену, що видавало ся, що се діеть ся дійсно на Україні. Не меньше відзначили ся гості і п. М. Мельничук в роли парубка Семена зі своєю гикавою мовою. Богато сьміху справив п. Р. Гишка в ролі дяка, а головно своїм дириґованєм і зі „скубентами" — як він їх називав. А найбільше відзначила ся панна А. Гарасим в ролі Олесі. Вона заслугує на окрему похвалу за свій гарний, чудовий голос, котрий проникнув кожде серце українське тоді, коли вона співала гарні пісні. Публика нагородила її за те довготривалими оплесками

Продукції хорові випали добре, але було би ще ліпше, як би їх відспівано було в супроводі орхестри, або хоч фортепяна. Та се вже не є виною режісера.

Я чув, що публика хвалила собі се представленє, а через те я відзиваю ся до Вас, Панове Аматори, щоби Ви частійше уряджували театральні вистави. Се вийде на користь нашому українському народови.

П. Білий.

З EAST CHICAGO, IND.

Народнє сьвято.

Дуже веселою і радісною вісткою хочу поділити ся зі всіми нашими земляками. Се лучило ся бачити перший раз в нашій околици.

Давнійше був тут в Іст Шікаго відділ У. Н. Союза, котрий по 13-тій конвенції перейшов до угроруського „Собранія". Він нічого не прославив і ніде нашої дорогої орґанізації не боронив, але ще й поборював її, бо всі члени казали, що Союза вже нема. На сьвіті лучаєть ся нераз таке, що хтось заблудив, але трафить ся і такий чоловік, котрий дорогу знає.

Минув тому рік, коли в Іст Шікаго один чоловік, іменем Іван Стрихарський, зачав горячу працю між ворогами нашої орґанізації. По довшій боротьбі вдало ся йому заложити відділ У. Н. Союза, під назвою „Товариство ім. Богдана Хмельницького". Через рік сей відділ старав ся в тій околици познакомити з нашою справою сусідні народи, а найбільше Угрорусинів, котрі казали, що Союза нїт. Аж тепер отворили ся їм очи, коли дня 16. вересня с. р. товариство ім. Богдана Хмельницького устроїло манїфестаційний похід і чудову параду в память 260-літного ювилею смерти гетьмана України, Богдана Хмельницького, і посьвяченя американського прапора.

В неділю, 16. вересня с. р., о 7-мій годині рано, вже члени з тов. І. Стрихарським поприходили, щоби прибрати галю як найкрасше, щоби вона чарувала гостий своїм виглядом, коли вони до неї зайдуть. О годині 9.30 вже приїхала українська музика з Шікаго, Ілл. Коло години 10.30 зачали сходити ся в галю запрошені братства і товариства. Насамперед прийшло тов. ім. Івана Франка, від. 80 У. Н. Союза, з Вест Гамонд, Ілл., а відтак бр. св. Івана Хрестителя, від. 107 У. Н. Союза, з Іст Гамонд, Інд; бр. св. Николая, від. 354 У. Н. Союза, з Гарвій, Ілл.; бр. св. Михаїла, від. 67 „Собранія", з Іст Шікаго, Інд.; бр. св. Івана Хрестителя, від. 637 „Соєдиненія", з Іст Шікаго, Інд.; бр. св. Михаїла, від. 284 „Соєдиненія", з Оклагома, Інд.; бр. св. Михаїла, від. 116 Руского Н. Союза, з Оклагома, Інд., а на останку приїхало тов. „Запорожська Січ" з Борнсайд Шікаго, Ілл., котре своїм народним строєм і своїм виглядом зачарувало Угрорусинів. Про се сьвідчили невмовкаючі оплески на честь „Січи".

О годині 11.30 вирушили всі разом походом до церкви на богослуженє. Правда, відправа зачала ся пізно, але се вина сьвященика, о. Корби з Вайтінґ, Інд., котрий пізно приїхав. По посьвяченю прапора о. Корба виголосив промову і заохочував присутних як найкрасше возвеличити тодішне наше сьвято. Він ставив тов. ім. Б. Хмельницького яко примір до наслідуваня і підносив значінє обходженя ювилею та значінє гетьмана України Богдана Хмельницького.

По скінченю богослуженя похід обійшов головнійші улиці міста і повернув назад до галї, де стояли чужинці, котрі здіймали капелюхи перед нашим прапором, чудово пристроєним вінцями і українськими стяжками. Сей похід додав нам сили. Ся слава зібраного в числі кілька соток народу піднесла в сій околици славу нашого товариства ім. Богдана Хмельницького, від. 68 У. Н. Союза.

В гали привитав гостий, які прибули на се торжество, місцевий орґанізатор, п. І. Стрихарський. Він подякував всім братствам і товариствам за їх труд, що вони поклали на сей день. В гали мов би мак сіяв підчас промови п. І. Стрихарського. Лише від часу до часу переривали його бесіду довготриваючі оплески і поздоровленя від „Січи". Не тільки наші Українці, але й Угрорусини і всі другі були дуже зацікавлені мовою п. І. Стрихарського. Вони прирекли згоду і єдність для нашого народу. На тему любови промовляли з Угрорусинів пп. Даниїл Берна і Павло Лацко, за що зібрані нагородили їх щирими оплесками.

З Українців позамісцевих говорив п. Теодор Тарандій з Гарвій, Ілл.

Ряд промов закінчив наш орґанізатор подякою всім братствам і товариствам, а зокрема товариству „Січ", котре становило лице цілого походу. Потім візвав присутних до забави, яка відбувала ся пізнійше. Відтак в супроводі музики відспівано наш народний гимн: „Вже воскресла Україна". Після того зачав ся баль.

Найбільша подяка за устроєнє сего величавого сьвята належить ся п. І. Стрихарському, а потім цілому товариству, яке без жадного оголошеня в газетах потрафило так торжественно возвеличити 260-літний ювилей смерти Богдана Хмельницького і празник посьвяченя прапора.

З сего нехай беруть всі науку, як мають підносити українську націю між несьвідомим народом і нехай се буде наукою для нашого загалу тут на чужині.

Гість.